

Štěpánka Pecková, „*A poněvadž předešlý vejměnkář ještě živ jest...*“ *problematika výměnku na třeboňském panství v 18. století. Diplomová práce, České Budějovice 2013, 134 s.*

Posudek oponentky diplomové práce

Problematika výměnku a předávání venkovských usedlostí je velmi oblíbeným tématem v české i zahraniční historiografii. Úzce souvisí s otázkou ekonomiky domácností i budování rodinných strategií. V odstoupení starého hospodáře a převedení gruntu nástupci se odrážela řada aspektů od těch nejobecnějších, jako bylo nastavení právních norem a dobové zvyklosti, přes hospodářskou či demografickou situaci zkoumaného regionu, až po konkrétní rodinné vztahy a osobní pohnutky jednotlivých aktérů.

Výměnkářské smlouvy, které si Štěpánka Pecková zvolila jako východisko svého výzkumu, v tomto ohledu představují jedinečný a široce využitelný pramen, jenž před badatele staví množství různorodých otázek. Hned v úvodu bych proto chtěla připomenout, že nebylo v možnostech autorky vyčerpat v rámci diplomové práce všechny možnosti a úhly pohledu, které tento typ písemností, zejména po zkombinování s jinými prameny, nabízí.

Autorka dobře zvolila zkoumaný region třeboňského panství s uceleným pramenným materiálem v podobě gruntovních knih, z nichž některé už byly v minulosti badatelsky využity. Vhodně byla vybrána také časová období let 1725-1735 a 1775-1785, která poskytla dostatečně reprezentativní vzorek výměnkářských smluv a možnost relevantní komparace obou období.

V úvodních kapitolách své práce Štěpánka Pecková prokázala velmi dobrý přehled o literatuře k dějinám výměnku, kde nechybí žádná zásadní práce k této problematice. Ocenění si zaslouží také podrobná topografie třeboňského panství, kterou autorka zpracovala na základě katastrů a dochovaných map. Samostatnou kapitolu věnovala i vývoji právních aspektů výměnku, přesto se však v následujících částech svého textu neubráníla nepřesnostem v užívání dobové terminologie a poněkud vágní interpretaci některých pojmů. Právě tato nevyjasněnost a v někdy patrně i částečné nepochopení obrátů, jež se v textech zkoumaných výměnkářských smluv vyskytují, jsou hlavním nedostatkem diplomové práce, který do určité míry vyvolává pochybnosti o přesnosti předložených výsledků.

Vlastní analýzu výměnkářských smluv Štěpánka Pecková rozdělila do dvou částí. V první se zabývala uživateli a poskytovateli výměnku, v druhé jeho obsahem a požadavky, které si odstupující hospodáři vymíňovali. V případě výzkumu okolností, za nichž byl výměnek poskytován, a rolí zúčastněných osob nezůstaly opomenuty ani otázky ceny

a zadluženosti usedlostí, stejně jako problematika splácení dědických podílů. Autorka přitom pracovala s databázemi, které plnila údaji získanými z výměnkářských smluv. Zjištěné poznatky zpracovala do přehledných tabulek, je však škoda, že k nim nepřipojila rozsáhlejší komentář či podrobnější slovní analýzu, svou práci tak zbytečně ochudila. Velmi detailní výsledky naopak předložila v následující kapitole, kde zachytila závazky a služby poskytované v rámci výměnku.

Práce Štěpánky Peckové je z obsahového hlediska velmi zajímavá a lze souhlasit i s celkovými závěry, které autorka ze svého výzkumu vyvodila. Diplomová práce je prosta formálních chyb, ocenění si zaslouží i celková grafická úprava. Vzhledem ke všem výše uvedeným skutečnostem ji doporučuji k obhajobě s hodnocením **velmi dobře**.

V Pelhřimově 6. května 2013

PhDr. Markéta Skořepová